

11 פועלים פורטוגליים שיובאו כדי לבנות את שדות התעופה - התמרדו

עבדים היינו בנגב

מוצאים עבודה בפורטוגל, הוא נמוך מאד בהשוואה למקובל במדינות אירופה האחרות. זוהי הסיבה לכך, שחברות הבנייה האמריקאיות, שקיבלו על עצמן לבנות את בסיסי-האוויר בנגב עבור חיל-האוויר הישראלי, החליטו לגייס פועלים פורטוגליים לעבודה בפרוייקטים אלה. עד כה הובאו לארץ כ-200 פועלים מפורטוגל. כאשר תיכנס העבודה למלוא הקצב יגיע מיספרם של הפועלים מפורטוגל ל-2,500 איש. ההזדמנות הראשונה להכיר עובדים אלה מקרוב ניתנה רק השבוע, בעיקבות המרד שפרץ בשבת שעברה בקרב 11 הפועלים שוטרו מעבר דתם שבועיים או יומיים בלבד אחרי שהגיעו לישראל.

כל ה-11 פוטרו עוד כיום השני בשבוע שעבר. במשך חמישה ימים הם שוכנו במלון ארמון הירקון כשהם ממתנים לטיסה השבועית של אל-על לפורטוגל, הנערכת מדי יום ראשון בשבוע. מכיוון שאיש מהם אינו דובר שפה נוספת מלבד פורטוגלית ומכיוון שאין בישראל כל נציגות דיפלומטית פורטוגלית, לא היה להם בפני מי לטעון את טענותיהם.

הכלים

לא הגיעו

מזדמן הם התיידו עם בעל מיסעדה חדשה ברחוב הירקון, לשם שלחו אותם מעבידיהם כדי לאכול. הסתבר כי האיש מבין את שפתם. היה זה נרעמי גוימן, צלם עיתונות לשעבר, יליד ברזיל, הדובר פורטוגלית שוטפת. בן-עמי שמע את סיפורם והודיע, הוא לא האמין כי דברים כאלה יכולים להתחולל במאה ה-20 וכי ניתן להעסיק במדינת-ישראל פועלים בתנאי עבודה כה מחפירים. מסתבר כי בשל תיכנון לקוי לא הגיעו די כלים מיכאניים כנדרש לאתר העבודה.

תום. אמר אחד מהם. "כאן בארץ הם מנסים לבנות את 'אוהל הדוד מנואל'. השם מנואל נכלל בשמותיהם הפרטיים של שמונה מבין אחד-עשר המורדים. בפורטוגל שורר כיום חוסר עבודה. במיוחד חשים בכך פועלי בניין מימין לצועים ומפעילי ציוד מיכאני כבד. גם שרר העבודה המשולם לפועלים אלה, הי

למשך שנה שהוענקו להם עם בואם לארץ. כולם ביקשו למצוא עבודה ולהישאר. רק ההסכם שהושג בסופו של דבר עם מעבידיהם האמריקאים חייב אותם לעזוב. תמורת הכרה בזכויותיהם הסוציאליות. טענותיהם של הפועלים הפורטוגלים היו מופנות כולן כלפי המעבידים האמריקאים. "באמריקה היה להם אוהל הדוד

מה עשרות פועלים פורטוגלים הגיעו כיום הראשון השבוע לישראל. למחרת היום עמדו להסיעם למיצפה-רמון שבנגב, שם הולך ומוקם אחד מבסיסי חיל-האוויר, בידי חברות אמריקאיות. אבל לאתו הלילה הוזמנו עבורם חדרים במלון ארמון הירקון בתל-אביב.

ההזמנה לא מומשה. מעבידיהם האמריקאים של הפועלים הפורטוגלים מיהרו לשכן אותם במלון אחר. כי באותה שעה נערך במלון ארמון הירקון מרד של פועלי לים פורטוגלים אחרים, כאלה ששוטרו מעבודתם אך סרבו שיטיסו אותם חזרה למולדתם. מנהלי חברת אייר ביט קונסטרוקטורס (קבלני בסיס אוויר), הממונה על בניית בסיס האוויר ברמת-מטרד, שליד מיצפה-רמון, לא רצו שהפועלים הבאים יפגשו את העוזבים. הם חששו, כנראה, שבעיקבות הפגישה עשויים גם הבאים לעזוב את הארץ.

אולם הצלחתם היתה זמנית בלבד. כי 11 הפועלים הפורטוגלים המפוטרים, שיחזרו השבוע לפורטוגל, הבטיחו לא לש"תוק. "אנחנו נספר מה הולך במחנות העבודה האמריקאים בישראל", אמר מנכ"ל אל רודריגו בוטאס, המשופם ונעים ההליכות, שהפך בעלי-כורחו למנהיג מרד הפועלים הפורטוגלים. "צריך להזהיר את אלה העומדים לבוא מפני מה שמצפה להם כאן."

"אוהל

הדוד מנואל"

בוטאס והחבריו לא היו טענות נגד ישראל. להיפך. למרות שהם שהיו בארץ רק שבועיים-שלושה בסך הכל, ואת מרבית זמנם בילו במחנה העבודה הסגור שבנגב, הם הספיקו להתאהב בארץ ובי תושביה. אילו היה הדבר תלוי בהם, הם היו מנצלים עד תום את אשרות שהייתה

INSTRUMENTO DE CONTRATO DE SERVIÇOS ESTRANGEIROS, celebrado aos 19 dias do mês de outubro de 1979, entre Air Base Constructors, adiante designado por «Empregador», e Manuel Carlos de Jesus da Silva, herein called the Employee, whereby it is agreed as follows:

from any money due or to become due from the Employer to the Employee.

(III) The Employee shall not remain in Israel for a reason whatsoever after termination of this Agreement, and he may be required by the Employer to leave Israel by the first available transportation.

(IV) Upon the termination of the Employment Agreement and payment to the Employee of all amounts due

שני קטעים מחוזה העבודה שחתם הפועל הפורטוגלי, מנואל קרלוס דה-ז'סוס דה-ה-סילבה, עם חברת קבלני-בסיס-האוויר האמריקאית, הבונה את שדה-התעופה הצבאי במצפה-רמון. הקטע העליון, הכתוב פורטוגלית ואנגלית הוא כותרת ההסכם. הקטע התחתון הוא אחד הסעיפים המשפיליים שבחוזה. העובד מתחייב על פיו לעזוב את ישראל באמצעי התחבורה הראשון שיוזדמן לידי וליא להישאר בארץ מכל סיבה שהיא, למרות שהעובדים קיבלו אשרות שהייה למשך שנה בארץ.

חוזה משפיל